SAM KHO MUOI. — SỐ KHO 1716 MỖI SỐ: 0$02 [NGÀY KHO TU 6 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Tonkin	Annam	Cochinchine	Cambodge	Laos	Etranger
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$35	6$50	9$00
Các tháng về	»	8.00	8.00	8.00	8.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng. .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
42-43, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOẠT

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 9 c. 068 de large
Une seule insertion. . . . . 0$20 la ligne
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$10 la ligne
Réclame dans la 1re page. . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . . 1$50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants

Một nỗi khó-khăn cho các nhà công-nghệ ta

Công nghệ nước ta bây giờ tuy còn thuộc vào thời kỳ Âu-trí; nhưng ít lâu nay nhờ quí chính-phủ Bảo-hộ hết lòng cổ-lệ, nào lập ra hội đấu xảo, nào mở ra cuộc hội chợ, nào cấp mền-đay thưởng mỹ phát văn bằng tưởng-lục cho các nhà nghề, làm đủ mọi phương-pháp để dắt lối đưa đường cho công nghệ ta bước lên cái tiến-độ thịnh-vượng. người mình lại rất là có tuệ-tâm xảo-thủ, khéo mó phỏng, ham ganh đua, không kể nghề thiêu, nghề khảm, nghề hàng tầm, nghề điện đồng vốn là những nghề đặc sắc của người mình, ngày nay lại tinh xảo hơn trước nhiều lắm, đến những nghề mới như nghề làm đồ sứ, nghề làm đồ gốm, nghề dệt chiếu, nghề đan đen, nghề làm đồ đá, nghề làm đồ gỗ, nghề làm mũ nỉ, nghề làm ghế mây, nghề nặn, nghề sơn, nghề đồi mới, nghề vàng bạc, đua nhau mà nghiên-cứu, mà phát minh, ganh khôn ganh khéo về đường công-nghệ; coi mấy kỳ đấu xảo và mấy kỳ hội-chợ gần đây, công-nghệ của mình thực đã bước lên được một bước rất dài, cũng đã có thể chen vai thích cánh được với người mà mong thu hồi được một mối lợi-quyền rất lớn.

Nhưng khốn thay! Có công-nghệ lại còn cần phải có tư-bản, không tư-bản thì công-nghệ làm sao mà chấn-hưng. Đương cái đời tỏa càng bế quan, công-nghệ xứ nào chỉ thông dụng ở trong một xứ ấy. Các nhà làm nghề chỉ một người thợ cả, năm ba người thợ bạn, tiền-thu còn ít, chế-tạo cũng chẳng có bao nhiêu, mưu được cái tư-bản tầm thường, cũng có thể kinh doanh công nghệ được. Đời này là đời vạn quốc giao thông, thương phụ khắp hoàn cầu, thương thuyền suốt năm bốn; nước nào có một cái công-nghệ gì khéo, thì tiêu thụ đi khắp thế-giới, chế-tạo bao nhiêu cũng chẳng lo thừa; và lại cuộc công chiến đương vào hồi cạnh-tranh kịch liệt, giá bán có rẻ thì mới dật được mối hàng; kinh doanh công-nghệ ở đời này phải có cái khí-nghệ tiện lợi, cái nguyên liệu sung-túc, cái nhân-công dư-dật hơn người ta, thì cái chế-tạo phẩm của mình được nhiều hơn người ta, thành bản được nhẹ hơn người ta, giá bán mới được rẻ mà tiêu-thụ mới được rộng hơn người ta, mới mong quyết thắng ở trong trường cộng chiến.

Ở các nước Âu Mỹ, phàm buộc về công-nghệ, cái tư-bản kinh-doanh kể có hàng ức hàng triệu, hoặc do những nhà đại-tư-bản xuất của ra mà mua lấy cái quyền chuyên lợi của những nhà phát minh, hoặc hợp lực hợp tài, lập thành ra công-ty hội-xã, trong nước lại có nhiều những công-nghệ ngân-hàng sáng lập, tùy thời tùy việc mà hỗ trợ cho, nên nghề gì cũng một ngày một lớn lao, một ngày một thịnh vượng được. Cái cơ giàu thịnh ở các nước Âu Mỹ thật phần nhiều bởi công-nghệ mà nên.

Nay xét đến công-nghệ của mình, quả nghề gì cũng chưa có đủ tư-bản mà khoáng-trương được, đăng cáo-bạch lên các báo, gửi mẫu hàng đi các nơi, mà có một cái đơn hàng khai ra chừng năm bảy ngàn đồng, không đủ hàng mà bán, một cái com-măng gửi lại chừng ba bốn muôn kiện, không đủ thợ mà làm, quanh quẩn vẫn là cái lối công-nghệ nhỏ mọn đời xưa, có hàng chạy không có hàng năm, có của ăn không có của để, thành ra chế tạo vẫn không được nhiều, tiêu thụ vẫn không được rộng, mà công-nghệ nước nhà vẫn hãm vào cái cảnh-ngộ tiêu-điều khốn khổ, còn mong gì xung phong phá trận được ở trong trường công chiến mà tranh được cái mối lợi-quyền về công-nghệ cùng khách năm châu.

Ôi! công nghệ với nông-nghiệp vốn là hai nghề căn bản của loài người. Từ xưa đến nay, dù phương đông, dù phương tây, nói đến việc kinh-tế, cũng đều lấy làm nghề sinh lợi thứ nhất, nghề công cũng trọng chẳng kém gì nghề nông. Từ khi phong-hội mở mang, giao thông tấn-sắc, cái lỗ tai con mắt người ta kiến văn càng rộng, thì cái trình-độ sinh hoạt của người ta lại càng ngày càng cao, sự ưu yêu của người ta cũng càng không biết thế nào là vừa là đủ; công-nghệ ở đời nay thật là cái nghề rất trọng mà rất lợi; không có một nước nào đứng trong thế-giới, ngoài cái nghề ấy mà có thể tìm được cái phương chước khác để làm cái điệu thuật gây nên nước thịnh dân giàu. Đến cái địa vị nước ta bây giờ thì công nghệ lại càng có lợi mà càng nên trọng lắm nữa. Thông kể trong một năm đó ăn thức dùng ở trong nước, mười cái đồn chín cái thâu-nhập từ ngoại dương. Người các nước hoặc vì nguyên liệu không sẵn; nhân-công không khéo mà phải dùng năm ba thứ hóa-vật của nước ngoài thì tất phải lo làm sao kiếm ra được cái gì là cái nguyên-liệu mình sẵn hơn, nhân-công mình khéo hơn mà chế-tạo ra thật nhiều để thâu-xuất các nước ngoài mà thù-thường lại công-nghệ nước mình, cứ cái hiện-tình mà nói, thật chưa có một cái gì gọi được là cái hàng đại tôn xuất càng để thù-thường được với những cái ta phải ngưỡng-cập về ngoại hóa, mỗi năm tiền của trong nước tốn hại không biết là bao nhiêu. Ấy công-nghệ ở nước ta bây giờ cần phải chấn-hưng như thế; mà như trên kia đã nói, công nghệ mình cũng không phải không có cách chấn-hưng, chỉ vì không đủ tư-bản kinh-doanh mà đến nỗi công nghệ không làm sao chấn-hưng, nước không làm sao giàu, dân không làm sao thịnh. Các nhà đại-tư-bản ta nên hợp sức với các nhà công-nghệ, kẻ có nghề, người có vốn, đồng tâm đồng đức mà gia công chấn-hưng công-nghệ của nước nhà, thật là mang cho cái tiền-độ kinh tế của quốc-dân ta sau này lắm lắm.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 4 Décembre 1922

Cuộc hội nghị giảng hòa Đông-âu

Các nước ở bờ Hắc-hải đã trình bày những điều-khoản của các nước ấy.

Việc nước Hy-lạp

Hoàng-thân André đã xuống tàu.

Tin Trung-hoa

Ngày 29 30 Novembre

Việc Bắc-kinh

Hội chính-học công hội ích-hữu liên hợp khai hội bàn khuyến-dân nội-các, định trước hết hãy dân hộc Lê-nguyên-Hồng nhiệm-mệnh Nội-các không hỏi ý-kiến quốc-hội.

Trương-thiếu-Tăng đề nghị ở Nội-các về việc Pháo-kiến nhất định đánh Hứa-sùng-Trí, Tôn-đan-Lâm công tán-thành cái nghị ấy. Vương-sủng-Huệ và La-văn-Cận phản đối; hai bên thết hòa mà tan hội.

Lê-nguyên-Hồng phái Vương-chí-Tường đến Phụng-thiên hiệp lực cùng Bảo-sư Kanoh điều đình các mối hiềm khích trong hai phái Trực-lệ và Phụng-thiên, để cho khỏi sinh việc tranh chiến nữa.

Lê-nguyên-Hồng, Vương-sủng-Huệ gửi điện cho Tôn-kụng-Sơn nhờ khuyên bà Hứa-sùng-Trí và Hoàng-đại-Vĩ cố đóng quân nguyên một chỗ, đừng tiến lên nữa, đợi sẽ có xử-trí.

Ngô-bội-Phu điện vào Bắc-kinh xin Vương-sủng-Huệ cùng La-văn-Cận cứ yên tâm duy trì Nội-các.

Việc Hà nam

Ở Hà-nam có một toán giặc lớn nổi lên, đầu đảng là Trương-đức-Thắng, chiếm lấy Lê-sơn, bàn nhau những chức tuần-duyệt đại-sứ, kiểm-duyệt đại-sứ, thanh thế đồ đội. Các nhà buôn ngoại quốc ở Hán-khẩu phòng sự dằng giặc ấy tư mua, ngày tới tỉnh mệnh tài-sản người ngoại, đương hợp nhau bàn những phương-pháp cứu-tế. Tào-Côn phái Triệu-kế-Hiền tới Lạc-dương thương-nghị việc tiễu phỉ với Ngô-bội-Phu.

Việc Phúc-kiến

Lý-hậu-Cơ ở đảo Cửu-đăng lên tới Sán-đầu điện cho Trần-quýnh-Minh định sẽ tới Quảng-châu cùng Trần thương-nghị, có ý xin Trần viện-quân khỏi phục Phúc-kiến.

Trần-quýnh-Minh trước đã lấy Hoàng-trúc-Lân làm tổng-chỉ-huy, đi việc Phúc-kiến, nhưng Hồng vẫn dùng dằng ở Triều-châu. Trần mới một điện cho Hồng, phát thêm mười vạn quân bảo, giục đi ngay lập tức.

Việc Quảng-tây

Tình hình tỉnh Quảng-tây hiện thời thật là tứ phân ngũ liệt. Lục-vinh-Đình đóng ở Lọ-châu. Một giải đất Bách-sắc thì thuộc về quân Lưu-sùng-Đường. Một giải đất Vũ-minh thì về quân Mông-sơn-thiêm. Một giải đất Nam-ninh thì thuộc về quân Lâm-tuấn-đình. Từ Liễu-châu trở về bắc thì thuộc về quân Hòa-thái-Phương. Từ Liễu-châu trở về Nam thì thuộc về quân Lưu-đại-Khánh và quân Lưu-bình-vũ. Trong các tướng lĩnh các quân ấy tuy cũng có nhiều người là cựu-thuộc của Lục, nhưng vẫn còn đóng riêng từng mặt, coi lệnh của Lục cũng chưa thống-nhiếp được cả.

Ta nên mở mắt trông người

Trước kia còn thời-đại bế quan tỏa cảng, sự giao-thông lai-vãng quanh đi quẩn lại chỉ mình với mình, ngoài cái cõi đất Tiên xanh, Lộ-biếc ta chưa hề trông thấy có nước nào hơn, người cái giống người da vàng tóc đen, ta cũng chưa hề sợ cái tiếp đãn giằng nào khác, tự ta ngẫm ta kể cũng đường đường là một nước lớn, mấy nghìn năm văn hiến, ta có thể lấy đó làm tự hào. Nhưng thời-đại biến thiên, cái sóng tranh-cạnh tràn qua, ta không thể ngăn ngừa được; tức ấy cái nhiều-giới trộng thấy có đến bao nhiêu những điều mới lạ ở đâu đưa lại càng ngày càng thêm, sánh lại so đi, mới biết ta thực đó trăm phần kém cỏi. Mà thực thế, hẳn đừng-bảo ta ai cũng đã tự biết như thế rồi, ta không cần phải nói chi cho dài dòng nữa. Nhưng nói rằng biết, thì không hay cái biết ấy ra làm sao? Hay chỉ thấy mới thấy lạ công nhau lắc đầu khen thầm, mà không nghĩ đến cái mới cái lạ ấy người bởi sao mà có mà ta không có thì sẽ ra làm sao đó ru? Những sự mới lạ của ngoài mà bằng ngày xúc tiếp ở bên ta ngoài nước Pháp là nước văn-minh nhất thế-giới cả chính là một nước đương ra tay mở mang đất-đai ta ngày nay, thì còn người Tàu cũng là trực-tiếp với ta hơn cả, mà đối với ta sự học tiến thực đã rành rành; không nói chi ở nước bạn ta chỉ nói riêng một số nhỏ 30 vạn người Hoa-kiều ở đất ta đây, cái sự hành vi của họ, đều có cơ tiến-bộ ta thường thấy rõ cái hay của người bao nhiêu, thì lại càng nghĩ thẹn cái đồ cổ mình chừng ấy. Ta chỉ biết cái sự buôn bán của họ hơn ta, sự lợi-quyền có thiệt hại, cũng nhau cổ-động tranh thương; nhưng há có thể mà thôi đâu. đến cả cái đường giáo-dục của họ ở xứ ta đây cũng lại hơn ta nốt. Họ kéo đàn dắt lũ sang nơi đất khách quê người, không những là họ có sức đoàn-kết biết đỡ đần giúp đáp nhau, khiến cho ai cũng có đường sinh-hoạt cũng làm nên có nên giàu, lại còn biết lo lắng về phần giáo-dục cho nhau-khiếu-nhau. Nói vậy không phải là có ý lòng thiên-lệch mến yêu chi người Tàu, nhưng cái điều hay điều hơn của người cần phải nên biết đến, hà nêu vì sự ghê lạnh mà liếc mắt bỏ qua ru?

Sau đây ta lược kể sự giáo-dục của bọn Hoa-kiều, để chứng rõ cái lòng nhiệt-thành của họ đối với đồng-bào một cách rất sốt sắng. Hiện nay các bang Hoa-kiều buôn bán tại trong Nam-kỳ cùng nhau hết sức xướng lập ra hai học-hiệu riêng: Một là *Việt-Nam tinh-vũ thế-dục học-hiệu*, cốt để dạo-tạo cho các con trai con gái về phần thể dục cho được hoàn-toàn. Hai là *Hoa-kiều công thương dạ bán học-hiệu*, cốt để dạy những người về buổi bách thức học, ban ngày phải tông sự các nơi công-trường công-điền đến đêm ai nấy đều phải tới học chuyên dạy lấy những điều trí-thức phổ-thông. Cái qui-trình hai học-hiệu ấy rất là hoàn mỹ, mà cách tổ-chức thực là quảng đại bao-la, mai sau đây chắc nên cái hiệu-quả tốt đẹp. Mà lại có một điều ta không thể không lấy làm thâm phục, là khi-độ xướng ra hai việc nghĩa lý ai đó-cũng vậy, có nhiệt-thành ngay, các nhà tư-bản bỏ ra hàng vạn hàng nghìn, không bao lâu học nên cái khuôn liền to, thêm đã để trù liệu ra được những công-nhọn có ích to lớn đến như thế. Ta đám hỏi, cái nhiệt-thành lý quốc-dân ta đã ai dễ có như thế chưa.

Nói đến phần giáo-dục của ta thì hẳn có ngài nói: Nước ta nhờ có nhà nước Bảo-hộ hết lòng khai-hóa cho thì giáo-dục lo gì không tiến-bộ. Xin đáp rằng: Quả là nhà nước thực đã hết lòng, cái lẽ đó thực đã hiển-nhiên. Nhưng đó là phần nhà nước lo cho ta, còn cái phần ta lo cho nhau, cũng lại cần phải có lắm nữa. Vì nhà nước đối với dân trăm công nghìn việc, đâu phải mở mang hẳn riêng gì một đường giáo-dục, cho nên cái phần bổ tập cho đường giáo-dục của nhà nước cũng là chức trách của dân nước cần phải có mới chóng nên công. Nay ngay như các nước văn minh tiến-tiến ở Âu-Mỹ tiến-bộ kể đã đến cực-điểm rồi, mà về phần bổ-tập giáo-dục của dân gian tự lập nên, cũng còn hết lòng khoáng-trương ra mãi mãi chi là nước ta đây, cái gì cũng còn chịu thua kém người, mà đến nhất là giáo-dục lại còn non nớt lắm, mà ta lại không biết tự mình bổ tập cho nhau hay sao? Mà sự bổ-tập ấy tức là giúp đỡ được một phần to trong sự khai hóa của nhà nước vậy. Đó là cái nghĩa ta muốn chóng hay chóng khá thì ta cũng phải tự biết tự lo, nói rằng giúp nhà nước mà chính là tự giúp ta đấy, chứ nào phải là vì ai. Vì như người mà nhờ người dìn dắt trên đường, muốn chóng đến nơi, thì cũng phải tự mình mau chân rảo cẳng mới được, chứ nếu cứ ỷ ra, để cho người lôi cẩy mới đi thì bao giờ cho đến. Ấy cái cách chấn-hưng giáo-dục của bọn Hoa-kiều vừa nói trên kia, tức là cái cách bổ-tập giáo-dục đó. Họ ở nước mình mà còn biết làm ra được thế, huống chi mình ở ngay nước mình lại sẵn có người chỉ đạo, mà lại chịn bên, thì chẳng hóa ra bọn 18 triệu con tiên chưa rửng đông đến dài lũ lại không được có cái nghị-lực hơn 30 vạn chú nòi máy đã gấy đến trở ngu ở đây, thì còn mong theo kịp được ai.

Ấy hai cái học-hiệu bổ tập như người Hoa-kiều sáng-biện ra đó, ở nhu nước ta cũng là hai cái yếu-tố cần phải chấn-hưng. Giống nòi thực rất đỗi yếu hèn, trí đã kém mà sức lại chẳng bằng ai, vì đó mà có muốn làm việc gì thì tinh thần không được hoạt bát, chí khí không được kiên cường, chưa làm đã chắn nản mà rồi thất bại ngay. Trong nước về phần dân thất học thực-chiếm một số khá nhiều, biết bao những kẻ lác bẻ thơ vì đói nghèo không được đi học, hơi khôn lớn vì thiếu mưu gia kế mà phải đem thân hy sinh vào các việc lao động, suốt một đời chẳng biết giáo-dục là cái chi cả, quốc dân cần-một nước mà quá nửa đã ngu dốt yếu hèn như thế, thì còn cần tiến-bộ lấy gì.

Được mấy năm nay, nơi đô-hội trù mật như Hà thành đây, cũng đã sản xuất ra một trường dạy thể-dục, nhưng phạm-vi còn bẹ nhỏ chưa phổ cập được chiều người, người đông đất rộng như xứ ta mà mới có một trường, thì phỏng bổ ích được mấy nỗi, thế-dục bao giờ cho được khoáng-trương. Còn sự dạy học ban đêm thì đồng đô một vài nơi có, nhưng cái cơ giáo-dục chưa đủ thấm kịp đến những kẻ bần-bách khổ công; vả lại cách dạy cũng chỉ chuyên dạy những người vì sự ngăn-trở ở các trường công nào có mà nhân học lấy đường kiếm ăn nhanh tắt, chưa có dạy đến những điều thường-thức phổ-thông, thì ta tưởng có cũng như là không vậy.

Hỡi quốc-dân ta, ta nên mở mắt trông người, kẻ cái điều đỗ hận-vận của nhà ta mai sau cũng vào cái quan-niệm trông người ngẫm ta đương lúc bây giờ đây. Trên trường tranh-cạnh, kẻ mạnh người khôn, mà ta chỉ làm mặt bàng quan một cách vô ý-thức, thì người sẽ coi ta là người dại, bỏ thiệt biết chừng nào?

Sở-Bảo

VĂN UYÊN

Ôm tự vịnh

Vai chẳng riêng ai, ốm một mình!
Một mình một bóng suốt năm canh,
Biết ai hay đỡ, ai thư thuốc?
Hay cũng trên người cái yếu anh!

Đêm mưa nhớ bạn

Ngoài hiên thánh thót hạt mưa sa,
Đèn đỉ khêu ran bốn góc nhà,
Ngẫm cảnh nhớ người thêm bực nhỉ?
Xa xôi kia có biết ra mà!...

Đêm không ngủ hứng vịnh

I

Cái nỗi đêm trường có chán không!
Một mình trằn trọc suốt đêm đông
Mai đôi nẻm mắt thêm cay giọng.
Vị thế xơi luôn cũng đắng lòng.
Lợi bước danh giam vòng đã mắc.
Tình hờ duyên hẳng gỡ khôn thông.
Ở hay! con Tạo trêu mình thật!
Gối chiếc chăn đơn luống lạnh lùng.

II

Gối chiếc chăn đơn luống lạnh lùng.
Ngọ đời dan dứ mãi chưa xong.
Giang-hồ đã trải mùi phong-nguyệt.
Lưu-lạc nào hay thú đỉnh chung.
Nỗi nọ đường kia lòng vướng vít.
Nhân tình thế sự mỏ bòng bong.
Còn non còn nước còn ta nhỉ.
Đâu lẽ ông xanh nỡ phụ lòng.

Đ.-xuân-Khôi

Đêm khuya không ngủ

Hương nhạt chè tàu nửi ngậm giằng,
Canh tư còn thức nghĩ lẳng bằng.
Hoa đèn mờ tỏ rơ tường bóng,
Nhà cát năm nghe mọt nghiến răng.

Tiễn bạn lên thủ Lạng

I

Họa hồ hình vẽ gác Kỳ-lân,
Ải Bắc xông pha ắng bụi trần.
Mánh nguyệt soi chung người mỗi ngả,
Bèn cầu liếu nhớ lúc đưa chân.

II

Đêm thu trăng giỏi bóng quan hà,
Tiệc tiễn xui người dạ xót xa.
Giấc mộng đêm nay đừng gọi tỉnh,
Ngày mai những sự cách đôi ta.

Nghe suối chảy

Thành thời đàn ai dạo cạnh doành,
Êm tai nghe trộm suối lăn canh.
Non xanh cao thấp trăng mờ tỏ,
Cái thú tri-âm khách hữu tình.

Đi đường ngâm

Dặm đường cả,
Bụi mịt mù.
Xe ngựa người xuôi như mắc cửi,
Anh hùng chẳn gối lúc bôn xu.
Bèn đường có chẳng nhờ đều mọc,
Quí dẫn ma đưa mãi thế ru!

Cảnh-viêm Đinh-gia-Hân

Dư luận Nam-kỳ

Đàn-bà cũ nên lập hội chăng

(Tiếp theo)

Cái danh hội đã bàn qua trước ấy là dùng hai chữ tiết-kiệm để nữ-lưu ta làm cái phương-châm ly tâi, con đường tấn-bộ trong cái thời-kỳ nữ-giới ta chưa có tài năng nghiệp nhỏ. Là vì cơ người ta sanh ở đời, muốn hưởng lộc đời, trước phải lấy sức lấy tài, không nên thiếu quá hay là bỏ-cập; tỗ nào theo tỗ nấy. Câu phương ngôn của Tàu có nói rằng:

«Mưu sinh kế chuyết sinh tằng kiệm»

Nghĩa là: ở đời — mình là người vụng về, tài-trí không bằng ai, thì phải giữ sự tiết-kiệm làm cái kế doanh-sinh chen lấn với đời, ganh đua với chúng mà mình lại là người không lương-lự lương nông gì, thì nên để-dặt lời nói (tế-hơn) cầu xử-thế cần nhà đạo-đức để rèn mình là thế lấy; trừng không những là đàn-bà, đàn ông cũng nên noi đó mà làm cái gương trau mình.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Vậy đây xin bàn thiết về hội tiết-kiệm là cái hội nữ-lưu nên kíp xướng lên — cùng nhau đề huề, một trừ cái tánh xa-hoa, hai nữa giúp chồng những việc kinh-kỷ trong gia-đình làm một tay nội-trợ hữu-ích. Song muốn bàn về việc cải-lương hữu-ích trong hàng nữ-giới ta buổi này thì đồng-nhân chúng tôi không thể nào tránh khỏi những lời nghịch nhĩ đối với các bà mà chỉ rõ ra những điều tệ xưa nay là cái tệ giao-thiệp ở trường đổ-bác ; các bà thế ấy xin miễn cho.

Cái tệ giao thiệp của nữ giới ta :

1· *Đổ bác.* — Việc phá sản của người đời, suy lại cái tệ không chi bằng cái tệ đổ-bác, mà người đàn-bà làm vào thì lại là tệ lắm. Phỏng biết việc đổ-bác bây giờ, tinh ma lắm nỗi, đừng nói là đàn-bà vào đó phải nguy, dẫu đàn-ông mà là bậc đàn-ông tài-trí cho mấy đi nữa, sa vào, vì chẳng khác như ngây như dại, như mắc phải trong trận mê-hồn ; chừng ấy không mắc lận, cũng bị lừa, của bao nhiêu cũng sạch, nghiệp bao lớn cũng tiêu, chừng biết ăn năn thì đã muộn. Huống hồ đàn-bà hoang du qua nghề đổ bác, muốn cho cái tệ của mình được bưng kín miệng bình, chồng con không biết, họ hàng không hay, thì phải làm sao ? thì đã biết cái nguy là bao nả ! Ôi ! dẫu bị lận bị lừa, bị ô bị nhục cho mấy, cũng nín thinh mà chịu, đâu dám nói năng điều gì. — Vỡ ra, một e chồng con hay, họ hàng biết, hóa ra một người đàn-bà kém đức trong gia-đình ; hai nữa là miệng thế cười chê là người hoang du nghiệp quấy. Bởi thế, nghiệp nhà càng ngày càng tệ, nợ nần càng ngày càng thêm, chừng ấy vẫn còn nhiều nông nỗi khác nữa. . . . .

Ôi ! có phải cách giao thiệp ấy sao bằng thung dung vui vẻ chốn gia-đình, danh không nhơ, đức không láng, tùy phận tùy duyên, với chồng con thân thích, sung sướng nghĩa thiên-luân — ngoài ra, kết xã lập hội cùng bạn quần-xoa, mưu cái tiền-đồ cho nữ-giới, thì còn gì khoái-lạc hơn. Làm chi phải đem thân mỏng manh như liễu như bồ, núp lén trong sòng câu tôm, câu cá, tứ sắc, bài cào v v. đành bỏ một đời qui hóa. Lấy đấy mà suy thì nữ-lưu ta ai là người có tài có đức. nên đề xướng lên cái hội tiết-kiệm, trước giúp ích cho đời, sau cứu vớt bao nhiêu bạn quần-xoa đang trầm-luân nơi biển khổ, hầu bồi đắp lấy rền nữ-lưu ta sau này.

2· *Châm qui.* — Cách châm-qui là một nết xấu trong hàng nữ-giới, hễ chẳng tự hảy vày ba thì thôi, bằng có giao-thiệp nhau một hai lần, thì không sanh điều này cũng sanh điều khác, người buồn duyên, kẻ tủi phận : kia là hột-xoàng ở tiệm Bombay, nọ là xe hơi của hãng X Z — nào chị em mình có hưởng được cái sung sướng gì đâu ! Thậm chí đến xoi bói việc nhà, hòa lẫn nhau khinh bỉ cái giá trị chồng là khác. Ôi ! thất nghì táng-đức thế thì thôi !...

Cái gốc châm-qui bởi đâu mà ra ? — Suy cho kỹ, phòng biết được cái tánh châm-qui của đàn-bà là do ở cái nhàn-cư mà ra, phàm người mà đã nhàn cư thì hay sinh ra cái tánh lười biếng, cái tánh lười biếng đã thành rồi, thì lại lập cách nói năng nhau trong khi giao-thiệp, để bào chữa lấy mình. Hễ lời bào chữa cho mình tăng lên đến đâu, thì cái cách châm qui đối với phe nam-tử lại càng lắm lắm Thế thì cái tệ châm-qui của hàng nữ-giới ta là cái bạng nữ-giới kể trên đó, do ở cái tánh nhàn-cư mà ra vậy, dẫu muốn điều gì tệ cũng gốc ở nơi ấy mà sanh ra cả.

Ôi ! sao bằng lập nên hội tiết-kiệm, có kiệm mới có cần, chừng biết cần rồi. thì có ở không đâu mà vi-bất-thiện.

L. T. T. V.

HÀI ĐÀM

Quan viên đạo đức mà cô đầu cũng đạo đức

Ông kia vốn người đạo-đức, nên không thiết xóm Bình-khang. Một hôm ông nghe tiếng trong xóm có một cô đầu đạo-đức, ông bèn đi hát một chầu « khảo-cứu » mà thôi. Lạ gì xưa nay đồng thanh tương ứng, đồng khí tương cầu, đôi bên cùng đạo-đức, cho nên quan viên cũng liếc, cô đầu cũng đưa.

Về nhà được mấy hôm sau, ông liền mắc bệnh tương tư ! Ông bèn nghĩ « bệnh tình » phải thuốc mới xong, nên ông mới cho người đón thầy về nhà bắt mạch. Thầy lang cho thuốc, lại bắt ông kiêng thịt gà, cá chép, ba ba !

Nhờ thầy nhờ thuốc, được ít lâu, bệnh « tương tư » ông bớt. Ông mới bò đến trách tình-nhân :

— Ai cũng bảo mình là cô đầu đạo-đức, thế mà mình lại rở làm tôi mắc bệnh « tương tư » xuýt khốn !

— Thế em chẳng đạo-đức là gì ? Chẳng đạo-đức mà lại hễ có quan viên nào dò đến nhà em là em cũng phải « khuyên » như thế cho chừa đừng đến xóm Bình-khang để vợ con các ngài khỏi oán trách chúng em ! !

Yên-sơn

VIỆC HANOI

Tàu « Paul Lecat ».— Tàu *Paul Lecat* ở Saigon sẽ chạy đi Haiphong 4 giờ sáng hôm 7 Décembre 1922.

Hai cuộc diễn-thuyết của quan giáo-sư Sylvain Lévi. — Bản quán nhắc lại rằng tối thứ sáu này hồi 9 giờ thì quan giáo sư Sylvain Lévi sẽ diễn thuyết tại hội Khai-trí.

Tối thứ bảy 9 Décembre hồi 10 giờ thì ngài diễn thuyết tại nhà xéc tây (Cercle de l'Union).

Bốn trăm người Mỹ sang du lịch bên ta. — Mấy hôm nữa có một chiếc tàu của hãng *Cock* chở 400 người Mỹ đến Saigon. Hãng tàu ấy vừa điện hỏi ở Saigon xem tàu to có vào được bến Saigon không.

Việc đắm tàu « Hiệp hòa » của công-ty Bạch-thái. — Cái số người chết đuối trong khi đắm tàu *Hiệp-hòa* ở làng Vị-khê vừa rồi vẫn chưa rõ là bao nhiêu và vì lẽ gì mà tàu đắm thì cũng chưa biết. Báo *Courrier d'Haiphong* ngày 6 Décembre có đăng về việc ấy như sau này ;

« Ngày 3 Décembre hồi 23 giờ (11 giờ đêm) chiếc tàu *Hiệp-hòa* của công-ti Bạch-thái Bưởi bị đắm ở làng Vị-khê, tổng Bách tinh, huyện Mỹ-lộc (Nam-định). Chưa rõ hẳn vì cớ gì mà đắm. Người ta nói rằng trong một ngày hôm qua mà vớt được 25 cái xác người chết, những xác ấy sẽ cho chôn ngay. Trong số ấy thì 15 cái đã có gia quyến nhận được. Nước sông lên, tàu vẫn chìm hẳn. Vì trời mưa to gió dữ, cho nên những người bị chết đuối khó vớt lắm, nếu sáng mai trời tạnh ráo thì lại mò vớt nữa. Những xác vớt lên thì do quan bản hạt và sở tuần cảnh canh giữ, có sở sen-đầm trông nom. M. Bạch-thái-Bưởi có đến chỗ bị nạn ấy.»

Việc cấp giấy phép mua súng cho người mình. — Vì trong năm nay người mình xin giấy phép mua súng nhiều lắm thì nghe đâu Chính-phủ định rằng từ rầy cứ một năm mấy lần, người có giấy phép ấy chẳng những phải đem trình giấy mà lại phải trình cả súng nữa. Nếu đến kỳ mà không đem súng trình thì cái giấy phép mua súng có thể phải thu lại.

Hào mới và xu mới. — Bộ Thuộc-địa có báo cáo rằng nay mai Nhà làm bạc sẽ tải sang đây bốn triệu đồng một hào và hai triệu đồng xu.

Công-ty làm bạc hiện đã nộp được một triệu xu rồi, và trong cuối tháng một tây thì gửi sáu triệu nữa.

Các vụ nghỉ của các trường Pháp-Việt. — Trong số báo ngày hôm qua, bản quán đăng những vụ nghỉ của các trường Pháp-Việt có nói lầm rằng ngày lễ *Noël* được nghỉ 5 ngày và tết nguyên-đán tây một ngày. Thật ra thì cả lễ Noël với tết nguyên-đán tây nghỉ có 5 ngày. Vậy nay cải-chính lại cho đúng.

Còn vụ nghỉ hè thì được hai tháng rưỡi là từ giữa tháng sáu cho đến đầu tháng chín. Nhưng tạm thời thì các trường Sơ-đẳng yếu-lược đã nghỉ về vụ gặt tháng mười thì đến ngày 1er Juillet 1923 mới được nghỉ hè.

Việt-Nam Thanh-niên hội. — Đến chủ nhật 10 Décembre này, 3 giờ chiều, ở Hội-quán V. N. T. N. có ông Trần trọng-Kim là Thanh-tra các trường Sơ-đẳng và là soạn-giả bộ Việt-Nam sử-ký sẽ diễn-thuyết về « Đức Lão-Tử » nói bằng tiếng Annam.

Bài diễn thuyết này cũng thuộc về một chương trình với hai bài trước mà ông Kim đã diễn về đức Khổng-tử.

Trừ ra hôm ấy, khi diễn thuyết xong không có chớp-ảnh, vì đến 4 giờ rưỡi sẽ họp đại hội-đồng. Xin mời tất cả các quý-vị hội-viên lại cụ-thính và hội-nghị, vì kỳ này có mấy vấn-đề quan-trọng, nhất là việc tuyển cử hai ông Phó-trưởng hội.

Xin trình các ngài biết rằng : việc cáo-thỉnh này đã đăng chung ở các báo thì không có thơ mời riêng từng người.

V. N. T. N. H. lại cáo

Danh dự bội-tinh. — Quan Toàn-quyền vừa ký nghị-định đặc cách thưởng Danh-dự bội-tinh bạc hạng nhì cho :

MM. Ng-khắc-Niệm, tri-phủ Anh-sơn tỉnh Nghệ-an vì đã tỏ lòng mẫn cán và sáng suốt trong mọi việc nhất là trong việc chữa giúp một chiếc tàu bay sa xuống ở trong phủ.

Trần-minh-Công, quản làng Phú-tân, tổng Dương-an phủ Tuy-phước, tỉnh Bình-định, vì đã tỏ lòng tận-trung và can đảm trong việc bắt một tên cướp rất nguy-hiểm ở trong tỉnh Bình-định.

Khánh thành nhà mới — Ngày hôm thứ hai, 4 Décembre mới rồi, hiệu *Chéong-Hing* bán đồ kim hoàn và các thứ đồng-hồ ở phố hàng Bồ số nhà 42, Hà-nội có làm lễ khánh-thành nhà mới. Bữa hôm ấy nhà cửa trang hoàng đẹp đẽ, quan khách dự tiệc rất đông. Nhân tiệc vui vẻ, chủ-nhân có nhận được nhiều đối liễn, cùng bài hát mừng. Sau đây xin lục đăng một bài để độc-giả nhãn lãm :

Liễn

Cơ đồ như vẽ như hoa,
Mấy tầng lầu các một nhà kim-ngân.
Nhà huyên tuổi hạc thêm xuân,
Chén mừng chén chúc mười phần vẻ vang.

Hát nói

Hà thành chu-vi nhị bách-lý, Nam-Việt phồn hoa đệ nhất danh, hiệu Chéong-Hing chủ Lý-ẩm-Đình, nghề buôn bán lại tài tình hơn kẻ khác, nào đồ vàng, nào đồ bạc, nào thợ ngọc-trác, nào bạn kim-chuy, nào là vòng mã-não, nào là ngọc lưu-ly, đồ tạp-hóa lại sâm-si hàng ngoại cảng. Hàng đã thiệt mà giá để phải chăng. giữa hàng Bồ ta hãy tới ta coi, mừng ông buôn bán phát tài.

H. V.

Xiếc Việt-Nam. — Phường xiếc Việt-Nam của M. Tạ-duy Hiển đã bắt đầu khai trò tối hôm qua tại khu đất chợ hàng Da.

AUTO ! AUTO !

Một cái xe ô-to « Hupmobile », 16 mã lực, bảy chỗ ngồi, đèn điện, còi điện, chạy được 80 kilomètres trong một giờ, 14 litres essence một trăm kilomètres, và nhiều các đồ phụ ; xe còn tốt lắm, trông như mới vậy. Giá bán cực rẻ.

Ai muốn mua, xin hỏi tại bản-quán. 3361

Đấu giá trưng đồ ăn các trường. — Sáng hôm nay, hồi 9 giờ, tại tòa ba phủ Thống-sứ đã đấu giá việc lĩnh trưng bánh, gạo, thịt, rau, đậu cùng các đồ gia vị, củi, nước mắm và chè hột cho các trường Bảo-hộ, trường Nữ-lưu học-sinh Tây Nam, trường Sư-phạm nam nữ giáo-sư ở Hanoi từ 1er Janvier đến 31 Décembre 1923.

Kính trả lời các bạn độc-giả. — Bản dịch Luận-ngữ của ông Dương-bá-Trạc đăng trong bản-báo mấy tháng nay, có nhiều độc-giả ngỏ ý cùng bản-quán nói nên in ra thành sách, vì bộ Luận-ngữ là cỗi rễ của Khổng-giáo, mà Khổng-giáo ở nước ta thì ai cũng phải công nhận là quốc túy, muốn bảo tồn lại cho khỏi thất thác. Bản-quán xin lĩnh cái ý tốt ấy, hiện đã in xong quyển trên, tiền giấy công in tính mỗi quyển giá 0p.20, bán tại bản-quán. Ở xa gửi mua phải thêm 0p.06 tiền cước , ai mua buôn có trừ 0p.02 hoa hồng.

Tiền tuất cấp. — Cấp 3 p. 75 tiền tuất cấp giúp cho M Phạm-văn-Giên, là con M. Phạm-văn-Hoan, tùng cửu phẩm văn-giai (9 - 2) thừa-phái hạng năm ở Hải-dương tạ thế ngày 13 -7 22.

Ngạch Thú-y. — M. Đoàn-khắc Lệ thầy thuốc thú-y hạng năm nay kiêm việc khám thịt ở Đông-triều (Hải-dương). Phụ cấp mỗi năm là 144

Hỏi tại bản-quán

Muốn bán một khu ruộng 300 mẫu thục-điền, phần nhiều cấy được cả hai vụ, và hơn 100 mẫu còn hoang.

Khu ruộng này không bao giờ cạn và lụt cả, vì có đồi bao xung quanh và mương phai để lấy nước. 3360

Cuộc HỘI-CHỢ Hanoi xem ra thực là một cơ-hội rất phát đạt cho đường thương-mại và đường kỹ-nghệ nước nhà.

Từ 17 đến 31 Décembre 1922. 2073

Bãi trường học. — Trường sơ học tổng Văn-hạ. huyện Thanh-trì (Hà-đông) nay bãi đi.

Đèn điện tại Hội-chợ Hà-nội — Công-ty điện-khí Đông-pháp đã thương-lượng với hội-đồng tổ-chức Hội-chợ nay có lời để các nhà có dự cuộc Hội-chợ biết rằng : ngài nào muốn mắc đèn tại các gian hàng của mình thêm vào số đèn của hội-đồng đã có thì nên đến ngay thương lượng với công-ty về việc ấy.

Các nhà hỏi chậm, nghĩa là sau ngày 15 Décembre, thì công-ty không có thể nhận lời được.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Cái táo gan của các chú. — Báo *France-Indochine* có đăng rằng :

Một chiếc thuyền lớn của Khách chở ba khẩu súng đại-bác và nhiều súng tay cùng đạn được nhiều lắm vào tận bến mà không báo trước gì cả. Cái sự táo gan của họ đã khiến cho *sở Thương-chính bắt lột khí-giới* đi và dắt thuyền đi tận Cát-bà.

Chủ thuyền đã phải phạt 400 đồng. Khí-giới lột xong, thuyền lại vào bến Haiphong chở 900 bì gạo.

Đứt ngón tay út. — Một người học-trò trường Kỹ-nghệ đang làm máy khoan. Vô ý đứt mất ngón tay út bên hữu.

Bán của tịch-ký. — Sáng hôm qua, 5 Décembre, hồi 8 giờ rưỡi, tại sở Thương-chính đã bán đấu giá những đồ của sở ấy đã tịch ký được là : 1604 cân thuốc Bắc, ba chiếc thuyền, thuốc lào, cá khô, hạt sen, đồ sơn, thuốc lá, đồ sứ, vải lụa và phẩm, nhưng phẩm bể mua được lại phải đem xuất cảng thì mới được đấu giá.

BẮC-NINH

Khuyến-học-hội. — Bản hội xin lục đăng ba cái đầu đề văn thưởng của sư cụ chùa Hàm-long và ông Ng-đình-Mai tú tài làng Môn-tự đã nhờ bản hội loan báo, thu nhận và kiểm duyệt hộ những đề ấy là :

1· Trùng tu Hàm-long tự cáo thành thi, thất ngôn luật, đắc « thành » tự.

2· Cứu sinh tháp phú, dĩ « nhất thiết chúng sinh qui tế độ » vi vận.

3· Trùng tu Hàm-long tự bi ký.

a) Giải nhất 5 p. 00
b) Giải nhì 3 p. 00
c) Giải ba 2 p. 00

Công cuộc này là một việc từ thiện không phải dám lấy tiền mà mua văn, song đó là một thứ lộc phật để làm nhuận bút, vậy xin các nhà Hán học làm chơi cho vui. Quyển văn xin gửi về cho ông Phùng-huy-Bích, chánh thư-ký hội Khuyến-học, Bắc-ninh. và phụ thêm cái timbre để khi giả lại. Hạn nộp đến mồng 5 tháng một này là hết, đến 15 thì bình tại chùa Hàm-long.

Bản-hội sẽ nhờ các ông cử, ông tú chấm sơ, và cụ Nghè Ng-đình-Tuân, án-sát Bắc-ninh chấm phúc. Định ngày 15 tháng một ta, xin mời các nhà văn sĩ đến chùa Hàm-long nghe bình.

Chùa Hàm long là nơi thuyền-am có tiếng ở Bắc-kỳ, chùa ở chân núi Lãm sơn, thuộc làng Thái-bảo, tổng Sơn-nam, huyện Võ-giang, theo phép địa-lý thì đấy là cái hàm-rồng của mạch núi Lãm-sơn. Thuở xưa ông Khổng-minh-Không có tu ở đấy, truyền lại các phù chú yểm trùng hay lắm. Về đời Lê, có một ông chúa Trịnh cũng tu ở đấy, và xây cái tháp Gứu-sinh. Lại cách 30 năm nay, cụ Đỗ-trọng-Vỹ đốc học Bắc-ninh, có nhiều khi tham thuyền ở chùa này, hãy còn di-tượng của cụ, ngày nay có nhiều các quan thân là học-trò cụ khi trước, thường hay đến vãng cảnh để chiêm bái một vị đầu sơn nơi Bắc-thành, mới đây ông tú Mai người làng ấy bàn cùng sư-cụ trụ-trì tu bổ lại chùa, sửa sang lại tháp để mong bảo tồn lấy cái thắng-tích thuyền gia, thật là việc đáng nên ca tụng vậy.

Khuyến-học hội lại cáo

Thuyên chuyển. — Ông phán Ngọc ở tòa Sứ Bắc ninh đổi xuống Ninh-giang đã đi chuyến xe lửa 11 giờ rưỡi hôm thứ ba, ông làm việc ở Bắc-ninh đã thâm niên, lại là người ôn hòa, cho nên ai cũng lấy làm tiếc. Các bạn đồng sự các sở và các thân-hào trong hàng tỉnh ra ga tiễn biệt ông rất đông.

Gặt trộm lúa. — Mới được hơn một tuần lễ nay, ở làng Phong-xá, thuộc huyện Yên-phong có nhà bị trộm gặt mất ba sào lúa. Đến sáng mới biết, ra trình lý trưởng, sau bọn tuần-sương ở làng đó xin bồi thường cái số lúa đã mất trộm.

(Xem trang thứ ba. cột thứ hai)

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN - NGỮ

Của ông cử DƯƠNG-BÁ-TRẠC dịch

Giá mỗi quyển : 0$20

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là :

Monsieur BÙI-XUÂN-THÀNH
63, Rue du Coton, Hanoi

Nº 116 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)
tức là truyện
(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : PHẠM-BỒI-CẦM

Ra-ôn hỏi :

— Ông ấy cũng yêu mến Bá-tước ?

— Ta chắc rằng thế . . . Công-tử có biết chỗ ông ấy ở không ?

— Ở điện Lu-vê, ở Hoàng-cung. Hoàng-thượng ở đâu thì ông ấy ở đấy. Ông ấy không coi lính ngự lâm nữa hay sao ?

— Hiện lúc này, thì không. Ông ấy đang nghỉ giả hạn. Công-tử đừng tìm ông ở trong đồn. Công-tử cứ đến hỏi thăm ở nhà một người gọi là Ba-lăng-sê.

— Tên đứa ở của ông ấy trước phải không ?

— Phải. Bây giờ nó đã trở nên anh hàng tạp hóa rồi.

— Con biết. Ở phố Lông-ba. Con sẽ tìm được. Thưa Bá-tước. Con sẽ tìm được.

— Công-tử nói ta gửi lời thăm ông. Mời ông đến xơi cơm với ta, để rồi ta sẽ khởi hành trở về La-phe thái-ấp. Thôi chúc công-tử vấn-an.

— Thưa Bá-tước. Ơ kìa, Bá-tước mới có cái huy-chương, mà con không trông ra. Con xin kính mừng Bá-tước.

— Cái kim bội này... Phải... Con ạ... Cái trống bỏi đấy !.... Một cậu bé móm mém như ta đây cũng không lấy chi làm tí tởn nữa. Thôi chào con.

Bài học của ông Đạt-ta-nhan

Ngày hôm sau, Ra-ôn công-tử định đi tìm Đạt-ta-nhan, song không tìm thấy đâu cả; chỉ gặp Ba-lăng-sê mà thôi. Ba-lăng sê thấy thiếu-niên tử-tước thì mừng rỡ vô cùng, hắn đã biết chúc tụng tử tước được đôi ba câu về việc chinh-chiến, nghe không thấy có chi ra giọng lưỡi phường buôn.

Đến ngày hôm sau, nhân Đức-ông Thân-vương giao cho Tử-tước đem năm mươi tên kỵ binh ở Vinh-xen về Ba-lê, khi đi đến chỗ công trường (Baudoyer) Bô-đoa-ê. thì tử-tước thoáng nom thấy một người đang hếch mũi lên trời, mà nhìn một cái nhà, dường như người xem con ngựa của mình ưng ý muốn tậu vậy.

— Người ấy bận một bộ quần áo thường-dân mà cài khuy như áo nhà binh, đầu đội một cái mũ nhỏ thôn, bên sườn lại đeo một cây gươm trường có bao da bọc ngoài.

Người ấy thấy tiếng chân ngựa chạy thì quay ngay đầu ra mà trông đám kỵ-binh, chứ không nhìn cái nhà nữa.

Tưởng là ai đấy, chẳng hóa ra ông Đạt-ta-nhan. Ông Đạt-ta-nhan mà đi bộ, hai tay chắp ra đằng sau lưng. Ông đã điểm các tòa nhà xong rồi, bấy giờ ông lại điểm binh. Không có một người nào, không có một đường giây tràng mạng nào của lính đeo, không có một cái móng chân ngựa nào, lọt ra ngoài con mắt ông điểm duyệt cả.

Ra-ôn công-tử thì đi bên ngoài hàng quân, mãi về sau cũng Đạt-ta-nhan mới trông thấy, bèn kêu lên rằng :

— Ơ ! ờ ! Chà ! chà !

Ra-ôn thúc ngựa tiến đến mà rằng :

— Tiểu-tướng có lầm chăng ?

Đạt-ta-nhan đáp :

— Không. Tử-tước không lầm đâu, xin chào Tử tước !

Ra-ôn chạy đến bắt tay người bạn cố-tri một cách tỏ tình thân thiết.

Đạt-ta-nhan nói :

Ra-ôn hỏi ! Tử-tước phải cẩn thận đấy nhé. Này, chưa đi tới cầu Ma-ri, thì cái con ngựa thứ nhì, ở hàng thứ năm kia sẽ long móng đấy. Cái chân trước về bên phải này, chỉ còn có hai cái đanh mà thôi.

Ra-ôn nói :

— Xin qui đài chờ tôi, rồi tôi xin trở lại.

— Tử-tước bỏ toán quân đó hay sao ?

— Đã có viên tùy tướng kia thay tôi.

— Tử-tước đến xơi cơm với ta nhé ?

— Xin vâng.

— Vậy thì mau lên, Tử-tước xuống ngựa đi, hay là bảo nó giắt lại cho tôi một con.

— Ngu-hạ muốn đi chân với ngài cho vui.

Ra-ôn vội vàng đi bảo viên tỳ-tướng, đi thế vào chỗ hàng quân thay cho mình.

Rồi đó Ra-ôn xuống ngựa ; giao ngựa cho một tên kị binh, còn mình thì vẻ mặt tươi cười, vịn vào cánh tay Đạt-ta-nhan mà đi.

Trong khi ấy thì Đạt-ta-nhan đứng ngẫm nghĩa, trong lòng có một cái thú riêng của những người đã lão luyện về những việc đó.

Trước hết Đạt-ta-nhan nói :

— Tử-tước ở Vinh-xen về có phải không ?

— Vâng, thưa Vũ-sĩ.

— Giáo chủ ? . . .

— Ốm nặng. Họ nói hắn chết rồi hay sao.

Đạt-ta-nhan hỏi :

— Tử-tước có đắc tình với Phúc-kê không ?

Vừa nói vừa xo vai lại một cách khinh bỉ ra ý nói Mã-gia-linh chết nữa mình cũng không lấy chi làm quan tâm cho lắm.

Ra-ôn đáp :

— Phúc-kê ấy ạ ? Ngu-hạ không quen người ấy.

— Cũng bất phương, vì một vị tân quân bao giờ cũng phải chiêu nạp lấy ít nhiều thủ túc.

Thiếu niên Tử-tước đáp :

— Ồ Hoàng-thượng cũng không có ý chẳng lành với ngu-hạ.

— Ta nói chuyện Hoàng-thượng cho Tử-tước nghe.... Bây giờ mà giáo-chủ chết rồi, thì Phúc-kê là vua đấy..... Nếu Tử-tước không muốn bỏ gì cái cuộc đời như ta đây... thì Tử-tước phải nên cư xử cho đắc tình với Phúc-kê mới được... Vẫn đã hay rằng Tử-tước có nhiều quan thầy khác nữa, cũng may lắm đấy.

— Trước hết là Đức-ông Thân-vương.

— Xoàng, xoàng vậy thôi ! Qui-hữu ạ.

— La-phe Bá-tước.

— A-tố ! ồ ! Thì khác. Phải, A-tố. . . Nếu tử-tước muốn biết chuyện bên Anh-quốc, thì không gì bằng cứ hỏi A-tố là hơn, không phải nói khoe lấy mình. Bỉ nhân cũng có đôi chút thanh thế ở bên Anh-triều. Sắc-lê đệ-nhị, đó mới là một vì thiên-tử. Có thế mới là !

Những con nhà lương-gia tử đệ mà nghe nói đến những chuyện kinh lịch việc đời cũng là những cái giá-trị của người ta, thì tự nhiên nảy ra cái lòng tò mò muốn biết, Ra-ôn cũng vậy, nên thấy Đạt-ta-nhan nói, thì kêu lên rằng :

— À !

— Phải, ông thiên-tử đó cũng có bẻm mép thật, nhưng mà còn biết cầm nổi cây gươm, còn biết chuộng những người có ích. A-tố đắc tình với Sắc-lê đệ-nhị lắm đấy. Tử-tước đi sang-đầu quân bên ấy với ta. Hãy để mặc thây cho những phường tham-quan ở lại nó ăn cắp. Những bàn tay Đại-pháp của chúng nó thoáy cắp cũng nhẹn lắm chẳng kém gì những ngón tay Y-đại-lợi đâu. Để mặc cái anh vua tí-nhau ngủ nhé ấy. Anh ta lại sắp làm ra một cái triều-chính cũng như đời vua Phăng-xoa đệ-nhị ấy mà. Ra-ôn ! ôi. Tử-tước có thuộc sử không?

(Còn nữa).

ĐỒNG HỒ
Đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG, BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng
Mặt nổ kim có chữ đeo quang
Giá . . . . . 8 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

Hỏi kẻ phải đau

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau nguy, phải ngộ lạnh, phải đau khi quần mà đã chữa thuốc không phải dưỡng, hoặc là đã khỏng chữa nhất như mà, này hỡi những người phải đau khi quần đi kinh niên, hoặc phải đau ở phải ; này hỡi các người phải chứng lao, nay tới thuốc của người nào chữa ngay đi.

Bệnh đau phải, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhượng tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì nhớ bệnh đi mới được.

Vậy xe viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÈS số 54 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ **BRONCHOSERUM** giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì nông một thìa xúp, nông một lọ, thì thấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, lại có ích cho đàn bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mầu nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Modèle* bán, quý-khách nên nhớ kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai . . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Độ 6 $ 65 đến 8 $ 70
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Độ 3 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS
Thuốc tim và bổ bổ huyết
Mỗi chai phần tư lít. 1 $ 00
Một lít . . . . . 3 $ 50

MORRHOOL CHAPOTEAUT
Simple et creosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và bảo chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ dùng hễ nóng một viên rồi nóng nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì nóng rõ nhiều nước nóng nóng là ; người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bảo-chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đổi chỗ ở, bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

東興園
ĐÔNG-HƯNG-VIÊN

HANOI — 90, Phố Hàng Buồm, 90 — TONKIN

Giây nói số 272

HIỆU CAO-LÂU VÀ TẠP HÓA

Bản-hiệu mở từ năm 1893, là một hiệu cao-lâu Trung-hoa mở trước nhất ở Hà-thành này. Nhà cửa rộng-rãi lịch-sự, có phòng nhỏ để quý-khách ngồi riêng và phòng lớn để dặt tiệc to.

Các quý-khách muốn dặt tiệc tại bản-hiệu, hay là đem về nhà cũng được, giá cả phải chăng.

Các món ăn Tây đều làm được cả, và cách nấu-nướng vừa-vặn, trong-sạch.

Nay bản-hiệu được phép bán cho cả binh lính Tây, Nam, vậy mời các ngài chiếu-cố cho.

Trước khi khoe tài đi các nước.
Hãy hiến đồng-bào một cuộc vui

Vậy từ ngày 17 ta là ngày 5 Décembre hồi 9 giờ tối
xin mời các ngài nên chiếu cố lại xem

TRÒ XIẾC VIỆT-NAM

Khai diễn ở CHỢ HÀNG DA CŨ *(Rue des Cuirs)*

Người (có cả đàn-bà Việt Nam) và thú-vật làm đủ mọi trò lạ, không khác gì như mọi trò xiếc ngoại quốc.

GIÁ CHỖ NGỒI

Lô.	3 $ 00	một ghế	Bán vé ở cửa diễn-trường suốt cả ngày, từ ngày 4 Décembre 1922.
Hạng nhất. .	2 00	—	
Hạng nhì. . .	1 50	—	
Hạng bèn . .	0 50	—	

3362

Đến ngày 6 Décembre 1922 ở Haiphong

Xiếc HARSMTON'S

BỌN HÁT XIẾC RẤT TO VÀ ĐỦ THỨ THỨ

Hát tại chỗ đất của ông Sallé trước cửa nhà hát Tây

CÓ 30 NGƯỜI HÁT RẤT TÀI

Bọn này diêu là người mới cả

Rất lớn ! Rất đẹp ! Rất vui !

Quý-vị muốn mua giấy trước thì xin đến tại nhà ông Louis Héloury fils, Chủ Sở Tải, nhà số 17 Boulevard Amiral Courbet, tại đó có bán giấy luôn luôn trong mấy ngày hát.

Vậy thì trước hết hãy đến xem các chuồng thú của chúng tôi !! Nào là : voi, sư-tử, cọp, beo, gấu, con hyène, khỉ, ngựa vằn, vân vân.

Phòng 6 chỗ ngồi	15 $ 00	Ghế hạng nhì	1 $ 50
Phòng 4 chỗ ngồi.	8 00	Ghế hạng ba	1 00
Ghế hàng trước	2 00	Ngồi giảng cho người Bản quốc)	0 30

Những con nít và linh vệ trừ ra đội, được phép tiền phần nửa ghế hạng nhì và hạng ba trong buổi hát chiều mà thôi.

3363.

Cuộc lạc-quyên "Ấu-trĩ-viên"

Hỡi đồng-bào ! Đàn con Ấu-trĩ là đàn con chung một họ nhà Hồng, tức là đàn con chung trong xã-hội. Ôi ! đàn con ấu-trĩ kia, mà phải nghèo khổ bỏ liều, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một mình ai ; đàn con ấu-trĩ kia, mà được mạnh mẽ sáng khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội ; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng từ-ái, giúp của, giúp công, mong tạo phúc cho cuộc Ấu-trĩ-viên. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên suốt cả trong nước là một cuộc vĩnh-viễn mãi về sau. Kể bắt đầu từ tháng chín tây này trở đi, quí-ông quí-bà, hằng-tâm hằng-sản, có lòng thương đến đàn ấu-trĩ ở chốn thôn-quê, kẻ ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức này, kẻ trước người sau, lúc nào cũng được.

Hỡi đồng-bào ! ai là người nhờ hạnh-phúc mà được trúng số, nhờ hồng-vận mà được phát-tài, cũng nên nghĩ thương đến nòi giống nước nhà, sẻ chút hạnh-phúc riêng của mình mà lạc-quyên cho cuộc tế-độ chung trong nước.

Rồi các bà ! làm phúc nào bằng việc làm phúc này, xưa nay các bà vẫn sẵn lòng từ-bi phúc-đức, nay các bà há lại chẳng lạc-quyên ít nhiều để tạo-phúc cho lũ con trẻ trong Ấu-trĩ-viên hay sao ? các bà mở lòng công-đức thực là phúc-đẳng hà-sa !

Rồi các ông ! giàu có dư tiền dư của, há lại chẳng nghĩ thương đến nòi giống mà giúp đỡ cho ư ? các ông lạc-quyên Ấu-trĩ-viên tức là để phúc lại mai sau cho con cháu.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gởi về cho ông Tổng-thủ-quỹ hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 82 phố hàng Gai, Hà-nội.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu cũng là phương danh qui-tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí ; *Nam-Phong* lại đăng rõ cả số tiền ấy đem cấp cho những Ấu-trĩ-viên làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lập thành ra một cái biên chí-thu cho Ấu-trĩ-viên, để cho mười mắt đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chút nào.

Cuộc lạc-quyên này, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bản- hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức định rằng các bảo-mẫu phải day trẻ con đọc những bài ca và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà từ-thiện đã giúp vào công cuộc Ấu-trĩ-viên.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiệt kỳ-niệm các công đức ấy ! Những trẻ-con ở Ấu-trĩ-viên đọc các bài ca-tụng ấy thì công đức các bậc ân-nhân hẳn thấu đến qui-thần.

Vậy các ông các bà nên quyên tiền giúp vào Ấu-trĩ-viên để được hạnh phúc.

Trẻ con bèn Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu-nguyện các nhà từ-thiện theo đạo Thiên-chúa.

KHAI-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

PHÚC-YÊN

Hỉ tín. — Bản quán được tin rằng đến ngày 26 ta thì quan ấn Nguyễn-doãn-Thạc tỉnh Phúc-yên sẽ làm lễ thành-hôn cho lịch-lãng.

Bản-quán có lời mừng cô dâu chú rể và hai họ.

NAM ĐỊNH

Chớ nên dại tạnh. — Một người Khác tên là Trần-v-Hồng, 62 tuổi, ở phố hàng Đào, Hanoi, số 103, hôm thứ hai vừa đây ở Thanh-hóa đi xe-hỏa ra Nam-định.

Không biết tại nghỉ hay là quê-mùa lắc-xắc đến ga không xuống, lại cho đến lúc xe đã chạy mới vội vàng nhảy xuống, chẳng may bị ngã đau.

Sở Hỏa-xa đã cho đưa ngay vào nhà thương để phục thuốc.

VIỆC KINH-ĐÔ

Khánh thành đình chùa mới. — Làng Thọ-lộc đã nhượng lại nơi cư-chỉ của đình chùa miếu vũ và nhân-dân để mở rộng nước lớp tòa Thượng-chánh, thời nay đã dời tất cả, và dâu từ một phần qua bên kia sông Bình-lực, xóm Bi-lăn và khởi công kiến trúc mấy tòa nay. Nay đã xong, nên mới rồi làng ấy làm lễ khánh-thành các đình chùa mới. Hôm kia làm lễ tế tự rất là đình tự chức sắc cho viên trùng-điệu đều có sắc vị và thịt rượu sáy sưa.

Nguyên nơi ấy trước là một làm rộng bỏ trơ mà nay đã thành ra một phường-thôn tụ họp rất là đông đảo. Tưởng rồi đây trong năm bảy năm về sau sẽ thấy trù mật đó vậy

Thầy xem tướng. — Một người giọng Quảng-nam, vai mang một cái gói, người chừng trong 30 nổi, trông bộ dạng hèn khổ lắm. Người ấy thường đi giữa đường gặp ai cũng chăm mặt người ấy mà ngó rồ nói tướng người nầy có cách gì, v v.., nói nhiều điều kỳ quái lắm, xem mặt mà biết được có cái mỏ mã nào phát hay là động, v. v. Chẳng biết có ai tin không mà hôm mới đến đây làm 13 mà nay xem đã có bề phế lắm rồi, ấy cũng một phương làm ăn ngày nay vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

PHÚ-YÊN

Lụt lớn. — Đêm 21 sáng ngày 22 tháng 9 ta, trời mưa như bưng nước mà đổ, đến đêm 22 sáng 23 thì nước xuống lớn lắm, miền trung-bạn như Tuy-an thì nước ngập tới nửa mái tranh, người ta đều phải ngồi trên nóc nhà, chỉ có mấy chỗ nhà ở thật cao thì nước chậm mái tranh mà thôi, súc vật bị hại rất nhiều, nhà cửa bư hao cũng lắm, về miền thượng-bạn huyện Đồng-xuân, thì nhà cửa bị trôi mất nhiều lắm, người ta và súc vật bị chết cũng nhiều. « Việc này nhà quan sở tại đương sức cho làng kê khai những số người bị chết và sản vật bị hư hao mất là bao nhiêu, khi ấy tôi sẽ xin lục tục đăng cho thường lận. » Nói tóm thì từ trên núi cho đến dưới đồng đều bị hư hại nhiều lắm, thật là từ xưa đến nay chưa từng có cái lụt 23 tháng 9 này cả ở làng Mỹ-long « tục kêu là phường rẫy » có một hòn đá lớn lắm, một đá có khắc chữ nhưng không biết đời nào khắc đó, mà phần nhiều người đến xem cũng không hiểu là chữ gì, đêm 22 sáng 23 đó nước lớn lên, thì hòn đá ở trên giữa núi trốc lăn đi đâu mất, người làng ấy lên xem thì thấy cây gỗ lớn nhỏ đều phải trốc gốc ngã ngay cả, thành một cái đường lớn lắm, mà họ xem xét trên dưới 4 phía đều không thấy hòn đá ấy đâu cả, họ cũng truyền nếu năm nào lụt lớn thì dưới âm-ty lấy gỗ, đá đó. Ấy là một điều truyền hoặc đó thôi, mưa lụt nhiều thì núi phải lở, đá phải lăn, hướng chi trong tỉnh mình năm nay trời nắng luôn trong 6 tháng rồng, mà không có trận mưa nào cho khỏi cả, nên qua tiết thu đông này trời mưa lụt luôn. Tục có câu rằng, gió giá làm bão, chứa nước thành lụt to, việc ấy cũng là thường vậy, mà người nói nay, kẻ nói khác, ai ôi nghĩ lại kẻo lầm.

Thôi cũ không chừa. — Ở làng Bi nh-chánh có tên Mai-Thưởng tức là danh Cường, khi trước nó đi ăn trộm bị người ta bắt giải đến quan, quan có làm án nó 3 năm tù, về tội ăn trộm có đã đỡ tang trọng, đến năm ngoái mãn hạn, quan đòi làng nó ra lãnh về quản-thúc, không biết làng nó quản-thúc nó thế nào, mà từ khi nó về đến nay, đêm nay nhà kia hễ bị kẻ trộm đào ngạch, ngày đi làm ăn, tối về không dám ngủ thật là khổ lắm. Nó là một tên ăn trộm bạo dạn lắm, không hề sợ ai, v nó có sức mạnh và chạy hay, nên vào ăn trộm nhà nào hay sắp nửa bắt thì nó liền thoát khỏi, nó thường đi ăn trộm với em nó là Mai-Lộc tức là Tám-chôm, nhưng em nó nghề ăn trộm không lanh, nên bỏ nghề ăn trộm xoay nghề ăn cướp, cùng với Nguyễn-Bộ tức là Đội-Bộ « mộ-binh » và thằng con lão sáu ở làm nghề lò-rèn, Đội-Bộ ở làng Long-huyền, còn 2 tên kia là làng Bình-chính cả, cũng với bọn ở xứ Đồng-kẻ, vào ăn cướp chùa ở làng Trung-lương, đi nhằm giờ rồi, bị chúng bắt được cả, hiện còn giam tra tại phủ Tuy-an chưa nghe quan trên nghị án thế nào. Còn danh Cường từ ngày tháng 9 ta, em nó bị giam vào ngục rồi, nó một mình một chiếc sống đi tự do, vì lúc nào trời mưa lụt luôn, đêm 28 tháng 9 ta nó vào ăn trộm nhà Biện-Mười ở làng An-thổ lấy hết cả, qua đêm 30 thì nó đào ngạch nhà Xã-cựu An-thổ. người nhà hay đuổi theo giáp mặt nó, nó liền nhảy xuống sông thoát khỏi. qua đêm 2 tháng mười ta, bỏ An-thổ qua Long-huyện vào ăn trộm nhà Xã-Bộ, người ta hay, nó bỏ đồ trốn mất, nó thật là một đứa ăn trộm rất lanh lẹ lạ thường, và dạn lắm. Làng Long-huyện trong 10 đêm hay, mà đã 5 nhà bị mất kẻ trộm, ai nấy đều thanh vang vì nó. Mong rằng, sự khổ này thấu đến quan trên nhờ ơn nghiêm-sức cho chức-dịch trong làng đa tâm tuần phòng, kẻo nữa có ngày mà . . . . .

Tuy-an Nguyễn-lực-Nông lại cảo.

BẠCH-THÁI-TÒNG
SỞ VẬN TẢI
80, Bd Carreau (Phố Nhà)
(ở gần La-ga Hanoi)
TÉLÉPHONE 312
Đem nhà — xe đồ đạc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.
Rất nhanh và cẩn thận
GIÁ RẤT RẺ
2091

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54. Rue Paul Bert, Hanoi.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

CÁC CUỘC ĐI XEM

景 SẮN-NHIÊN 勝

Tối thứ tư :
HỒNG NHAN ĐA TRUÂN
Toàn chèo vui từ đầu đến cuối

Tối thứ năm :
TRÙNG KHỐI-NGUYÊN
TAM SĨ TRÙNG DANH
Tích này nói về một đứa đầy-tớ ăn ở phân trắc mà thành ra làm cho chủ được danh thơm muôn thuở tiếng để ngàn thu. — Thế mới biết ở hiền gặp lành mà ở ác thì gặp lội — Các qui-khách chiếu cố đến xem thì mới rõ.

Tối thứ sáu :
LONG HỔ TRANH CÂU
Tích này nói về một nhà gặp thời loạn, lạc vợ mất con tưởng rằng không còn trông mong nối gì nữa, thế mà về sau lại gặp được vợ gặp được con, quan cao tước cả thật là một nhà đại-phúc.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 6 đến thứ ba sau 19 Décembre 1922

HAI TUẦN-LỄ ĐẠI-HỘI VỀ MỸ-THUẬT

Ba buổi ban ngày thứ năm, nhà chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

Tuần lễ thứ nhất từ thứ tư 6 đến thứ ba 12 Décembre 1922

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« LÒNG KẺ CẢ »
Bi-kịch chia làm hai thiên của soạn giả Sévérin-Mars.

Nghỉ

Buồn cười vỡ bụng ! ! !
CHÀNG CHARLOT, NHẠC-CÔNG
Bi-kịch dài hai đoạn

CẦN : CÁO
Vì hôm thứ bảy 9 Décembre 1922 này hội Armoricaine Ái nữa thanh nhã đã bọn đàn nên nhà Chép-bóng nghỉ riêng tối hôm ấy.

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

THEATRE MUNICIPAL

Rạp hát Tây lớn

Direction : Monsieur Maurice DUPUIS
1re Année
« Bien faire et laisser dire »

Jeudi, 7 Décembre 1922
LA MASCOTTE
(Nàng Mai-mương)
Là một vở âm-nhạc chia làm 4 hồi, của chư tiên sinh Chivot và Audran, rất hay ; hiện diễn thứ nhất ở Đông Pháp ta.

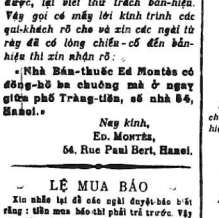
Samedi, 9 Décembre 1922
LE GRAND MOGOL
Âm nhạc đại-kịch chia làm 6 hồi rất hay.

Dimanche, 10 Décembre 1922
LES 28 JOURS DE CLAIRETTE

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
歐八廿牌門街湖行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc (tường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thực rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ thu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm ba thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm ; Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Bijoutier, nº 28, Rue des Paniers, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

OMÉGA

CÓ BÁN TẠI:
GRANDS MAGASINS REUNIS

Nên hỏi giá của Bản-hiệu

Xin xem cho kỹ

Hiệu tôi có thuê gian bán hàng số 228, trong kỳ Hội-chợ năm nay.

Xin các ngài chiếu cố cho.

NGUYỄN-VĂN-THUẬN
CHỦ HIỆU THUẬN-LỢI
SCULPTEUR
37, Hàng Mã-mây, Hanoi
2094

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

PHONG-TÀI
HIỆU ANNAM ĐỒNG GIẤY
Số 45, phố Xe-điện (Rue des Pipes) Hanoi.

Kiểu đẹp! giá rẻ! Có catalogue riêng, gửi-khách muốn xem xin viết thư đến hỏi rồi gửi biếu.

2084

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌ'P
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 55

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, vị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 00 một chai
Theo lượt mới — Muốn dùng thuốc này phải nói đến quan Bào-chế người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc số sáu; hiệu sản-nghiệp, mới; không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Mấy thứ bán-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kiểu riêng của ông như thuốc số CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bịnh Giang-mai
Thuốc ho-sio SIROP PECTORAL đặc-chế nổi-tiếng
Thuốc LAC chỉ người lớn uống được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nâng — 2 $ 80 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ; uống thuốc contacts antiseptiques mỗi thứ thuốc blennorragie của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người bịnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
3 $ 00 một lọ
Thứ nhỏ vào cách vài ba giờ. Sinh người không đến, hay là sau khoá thân đau đớn mình mẩy, như đau nặng, gió cơn, nồng vùng, nay đến mai tiêu hết, lại mau lắm! trong một hai lần thì khỏi hẳn.

BÔ BUỘC THUỐC
có bằng sở thí-nghiệm hóa-học
BÔ MO-SÉ
Kinh-lăng, đề-lăng, thuốc-đánh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-kính, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuộn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ
« THUỐC DÉRÉ »
0 $ 90 một chai 75 litre
Dự bịnh giang mai bắt kì mới hay cũ: Dùng thuốc Ito rất thì nên uống thuốc này cho tốt mọi! Dùng thuốc khác rồi uống thêm phải uống thuốc này thì mấy chục thuốc kia đều được! Thuốc này rất hay, rất quí; ai chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ gân cho người: ai bịnh.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì mua một chai lớn litre. Giá có 5 $ 00 mà thôi!

CÔ THẤY CON GÀU NÀY
KHẮC VÀO LƯỠI DAO
thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.
PACHOD Frères & Cie LYON
2010

Học Chơ GIAN 13 A
VỢI MAN CHẠN THUỶ
CHIỀU GHẾ
BẰNG TÔI SẼ
ĐỂ GIÁ VỪA BẢY BUỔNG CHƠI.

Kính nhất hợp thời
Mắt nào đeo CŨNG ĐẸP
ỐNG VÀNG VÀNH BỒI-MỒI
Mỗi cái 8 $ 00 cả cước
Xin quý-khách chiếu-cố cho
TONG-VUE-TAI
49, Phố Hàng Ngang, 49
HANOI
2024

Distillerie du Nord
NGUYỄN-VĂN-MẬU & Cie
31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi
Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, số với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giấy có ÔNG SAO khải-hoàn.
Bản hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rẻ lắm. Xin các quý khách chiếu cố đến cho.
Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi hoặc điều gì xin cứ viết thư cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.
Giấy nói số 387
2078

TAN-TỈNH-Y-QUÁN
Ai có bệnh nên biết hiệu « Tan-tỉnh y-quán » ở phố Đồi mây, số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần biết dịch xác; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được miễn, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để quí-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hoá giao ngân; quí-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.
Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi:
Bạch-trọc, dương mai, ba cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.
Đàn ông mộng tinh, di-tinh, hoạt tinh, loãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất túc, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.
Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đai, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.
Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.
Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, ta lị, cam cứu mục, đau mắt mảng mộng, mỗi chai 2 hào.
2067

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)
Hai sự rất ghê gớm ở bệnh lậu là: Yếu-cầu đi và mất đường sinh dục. Cái cơ-quan chính sẽ làm cho mất sức khỏe và những bọn sinh dục để bền rà như hại sinh dục còn cần người già. Không còn gì sự hối hận là một người trai trẻ mà không sinh được những con mầm-mạy? Vậy thì phải nên quan phòng các chứng xảy ra ở bệnh lậu và phải sớm kịp chữa ngay khi mới bắt đầu có mầm. Nếu mới thấy trong đường tiểu tiện hơi đau, thì phải nên chữa ngay và phải nên giữ gìn những cơ-quan khác, hàng quang, quá thận cho khỏi mắc bệnh về sau nữa.
Người ta đã có cách chữa rất công-hiệu là thuốc Santal monal. Dùng trong mấy hôm đau là hết đau đớn, hết sưng đường, tiểu tiện về khỏi ngay lập tức. Thuốc Santal monal này đúng ở các nhà thương khắp hoàn cầu, vì nó là một thứ thuốc rất quí rất hay. Số lần vào với nước tiểu và làm cho nước tiểu thành ra xanh, làm cho cạnh những mụn con mọc ở các cơ-quan, như thế bệnh lậu khỏi ngay lập tức.
Ở đâu hàng bảo-chế ta cũng có bán cả.
2056

CAO RĂNG
萬春牙膏
Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khỏi giáo, ngâm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm thì vững lại, bán tại hiệu Văn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).
Song tiền mỗi phiên giá. . . 1 $ 20
Bon liều mỗi phiên giá. . . 0 10
立即校齒止痛 殺虫牢牙固齒
Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh biên đã nhiều nơi mua hoàn đã sẵn lô, ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định có bán hộ như sau này: hiệu Văn-Xuân Tự số 138, phố hàng Đồng, số bán bảo lô số 53, phố hàng Bông, nhà in Đông-Kinh Ấn-quán số 32, phố hàng Gai, hiệu Vĩnh-Lợi-Tỉnh, số 69, phố hàng Bồ hiệu Hạnh-Nhân-Đường số 51, p. Phúc-kiến, hiệu Vĩnh-Xương số 27, phố Bát-trung, hiệu Quảng-Lợi số 93 và hiệu Bảo Hợp số 27, phố Chợ nhớn Cũ, hiệu Phúc-xuân-Trang số 67, phố hàng Buồm, hiệu Vĩnh-Hợp-Thành số 119, hiệu Hạnh-Hóa-Đường số 127, và hiệu Anh-Hóa Đường số 131, phố hàng Buồm, hiệu Phương-Bình số 190, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu Hợp-Hưng-Long số 23, phố khách, Haiphong, hiệu Quảng-Lợi-Ích số 35, phố hàng Song và hiệu Hoa-Sinh-Đường số 167, phố khách, Nam-Định, hiệu Đức-Phong số 166, phố Đông-thị Hải-dương, hiệu Phúc-Hưng bán tại nhà hàng tỉnh Phúc-yên, hiệu Vạn An phố Tên kiết tỉnh Yên-bay, các nơi kì trên có bán hộ cả thứ thuốc thấy con ngoài và các tạp dán đông khắc nơi, đều công hiệu cả. Xin các quí-khách chiếu cố.
2033
Télégrammes: Vạn-xuân-đường, Bắc-ninh.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 97, SAIGON
Giá mua đồng niên 8 $ 00
Thực là một tập báo nói riêng về các công kinh-tế rất có ích cho Tất cả mọi người Và người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

Xe nhà và xe cho thuê
Có bảy kiểu tại Hội-chợ
POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS
Société Fse de Transports — Hanoi
7, Boulevard Bobillot, 7.
Téléphone N° 73
2008

FÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu
Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.
Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán
2048

SS 14

TỤC TÁI-SINH DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối dân-tự, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Thái-hậu nói:

— Như thế sao được! từ xưa đến nay, chưa thấy có lệ hai hoàng-hậu bao giờ. Vả năm nay con còn trẻ tuổi, trong ở cung cũng chẳng thiếu chi người, có lẽ nào lại không sinh-dục hay sao, hà tất con phải vội-vàng như thế.

Hàng-hậu nói:

— Con cũng biết rằng đang độ tuổi xanh, đã lo chi hiếm đường sinh-dục. Nhưng cung nằm đến kỳ « Vạn-thọ » của thượng hoàng, nếu có sinh được hoàng-nam thì cũng là một sự may cho chính-thể bản-dân vậy. Vả đời trước cũng có khi lập tả hoàng-hậu và hữu hoàng-hậu, xin thái-hậu thành-toàn cho.

Thái-hậu nghe nói, ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi phán rằng:

— Con biết nghĩ như thế, thật là một người hiền-đức từ xưa ít có! Nhưng chỉ sợ các quan đại-thần lại cố can-ngăn thì việc này khó thi-hành được. *Phi-giao* quận-chúa nhan-sắc dẫu xinh-đẹp, nhưng ta trông nó có về tuy nghiêm khác với mọi người. Nó lại là chỗ tinh-thần cốt-nhục với ta, nếu sau này có điều gì, ta lại thêm khó xử. Con nên nghĩ đi nghĩ lại cho kỹ, chớ vội-vàng mà sinh hối hận về sau.

Hàng-hậu nói:

— Thái-hậu thánh-minh! xin thái-hậu cứ yên lòng, con quyết không hối-hận.

Thái-hậu đã hai ba lần gạt đi, nhưng *Hàng-hậu* cứ xin mãi, rồi *Hàng-hậu* cáo-từ về cung để làm biểu-tấu.

Thái-hậu nghĩ thầm: từ khi *Phi-giao* quận-chúa vào tới đây, thánh-thượng liếc trông, vẫn có ý nhớm nhớ thêm yêu, hoàng-hậu biết tính, cho nên thừa cơ mà tâu xin như vậy. Việc này ta khó nghĩ quá, không biết làm thế nào. Đã đành rằng đệ-nhất ta được đẹp duyên với thiên-tử là tôn quí nhưng bao giờ cũng phận thứ phòng. Nếu theo như lời hoàng-hậu xin mà lập hai hoàng-hậu, lại e rối-loạn cung-thường. Vả nghĩa-tử (tức *Vệ-đăng-nga*) ta có ơn to với ta, nay đã lớn con gái lên làm hoàng-hậu thì nỡ nào mà khiến cho có sự ngang-trái. Thôi, âu là ta phải đem việc này bàn với thượng-hoàng.

Thái-hậu đang nằm-nghĩ thì bỗng thấy thượng-hoàng đến, lại có cả *Ôn-phi* và *Mai-phi* đi theo. Thượng hoàng tươi cười mà bảo thái-hậu rằng:

— Thái-hậu ngày nay đã được bình-phục như thường, ta lấy làm mừng lắm.

Nói xong, liền cầm lấy tay thái-hậu rồi ngồi xuống gần rồng. *Ôn-phi* và *Mai-phi* cũng ngồi ở bên cạnh. Cung-nữ dâng trà nồng. Thái-hậu hỏi:

— *Phi-giao* quận-chúa đâu?

Mai-phi nói:

— Đang đánh đàn-hồ với *Giai-tường* công-chúa.

Thái-hậu mới thuật hết những lời *Hàng-hậu* tâu cho thượng-hoàng nghe. Thượng-hoàng nghe nói, mừng lắm mà phán rằng:

— Nếu vậy thì hoàng-hậu thật là một người hiền-thục rất đáng khen! Cô-lai mới thấy là một! chẳng qua cũng bởi phúc-đức của liệt-thánh tiền-triều để lại, mà ngày nay trong cung có được một bà hoàng-hậu chẳng kém gì cái phong-hóa của hậu-phi đời Châu Văn-vương. Thái-hậu nói ta nói cũng vậy, thái-hậu hãy cho lời cho là, chớ thái-hậu cũng còn kém một cái phần vậy. Xem như việc *Mạnh lệ quân* thuở trước, thái-hậu đã với phép cho ta cái cột trụ-thiên đến bên lò lụ đời, khiến cho ta nghĩ đến lúc nào, trong lòng vẫn còn áy-náy.

Thái-hậu nghe lời, cả cười mà không nói câu gì. *Ôn-phi* cũng cười rồi tâu với thượng-hoàng rằng:

— *Mạnh-lệ quân* nguyên là quốc-cữu phu-nhân, nếu ngày ấy thượng-hoàng có lòng tư-tà thì quân-dân sao giữ được chính, bởi vậy mà thái-hậu phải cản-gián, không nước đổ cho thượng hoàng mang tiếng về sau. Giá nó có lòng ghen-tuông thì bọn chúng tôi khó-bụ trong lỗ-đầu trôi, sao được đội on đến-thấm vậy.

Mai-phi cũng cười mà tâu rằng:

— Thượng-hoàng thật là hay nhỏ chuyện cũ, nhưng bọn chúng tôi nếu không được thái-hậu rộng on cho-thêm thì trang chốn cung-vị, sao gặp đến cái cảnh-tượng êm-đềm như thế này.

Thượng-hoàng cả cười mà phán rằng:

— Khéo thay! thái-hậu lại được hai người tả phù bên bệ thì tài nào mà không khiến cho ta phải bó tay nghe lịnh vậy.

Thái-hậu cũng cười mà rằng:

— Cần chuyện mua vui lấy thu-nhàn sẽ nói, bây giờ hãy xin thượng-hoàng đem việc *Phi-giao* quận-chúa mà hỏi ý quốc-cữu và Bình-giang-vương xem ra làm sao.

Thượng-hoàng phán rằng:

— Việc ấy rất dễ! Điệt-nữ hiện đang đến-tự, có lẽ nào lại dám chối-từ. Ngày nay bảy cho người đưa *Phi-giao* quận-chúa về trước, rồi sau sẽ giảng chỉ hỏi ý quốc-cữu.

Một hôm vua *Anh-tôn* ra ngự triều, có chiếu-chỉ cản thượng-hoàng tuyên-cáo việc lập *Phi-giao* quận-chúa làm hoàng-hậu. Các quan văn võ trong triều, đều ngẩn mặt nhìn nhau, không ai dám nói câu gì.

Hoàng-phủ thiên-hoa qui xuống tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! con gái kẻ hạ-thần tuổi còn ngây dại, dung công ngôn hạnh, nhiều điều khuyết hám, có đâu đã xứng đáng cái địa-vị chí-tôn. Vả lập hai hoàng-hậu thì thiết tưởng vua ưng không có lệ ấy. Huống chi một nhà kẻ bệ-thần, mông on vũ-lộ, tưởng đã đầm-thấm quá thịnh, kẻ hạ-thần tự nghĩ vẫn lấy làm lo sợ. Thế thì chẳng những lập làm hoàng-hậu, giả-sử phong làm quí-phi, kẻ hạ-thần cũng không dám vâng mệnh. Cái xin bệ-hạ rộng on mà tâu lại với thượng-hoàng cho, để bảo-toàn cái phúc-trạch cho một nhà kẻ hạ-thần vậy.

Tâu xong phủ phục ở trước sân rồng. Bấy giờ *Mạnh-gia-tinh*, *Lương-trần-lân* *Doãn-thượng-khanh* *Nguyễn-trọng-đô* đồng thanh mà tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! thần-đẳng thiết-tưởng việc ấy rất không nên, vì cô-lai chưa thấy có lệ lập hai hoàng hậu bao giờ.

Vua *Anh-tôn* phán rằng:

— Việc này là tự ý hoàng-hậu tân xin, rồi thượng-hoàng và thái-hậu ưng-chuẩn, quyết định thi-hành, trẫm cũng đã cố cản mà không được.

Mạnh-gia-tinh tâu rằng:

— Thượng-hoàng và thái-hậu giáng chỉ phong *Hoàng phi phi-giao* làm qui-phi thì còn do-khả, chứ quyết không nên lập hai hoàng hậu.

Doãn-thượng-khanh tâu rằng:

— Bệ-hạ nghĩ cái tình thân của thái-hậu và cái công to của *Trương-vương* thì không nên lập *Phi-giao* quận-chúa làm hoàng-hậu, lại để hẳn toàn cái phúc-trạch cho nhà *Hoàng-phủ* vậy.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN